

Utvärdering av utbildning på forskarnivå inom konstvetenskap

Beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) beslutar att ge följande samlade omdöme för utbildningar på forskarnivå som leder till licentiat- och doktorsexamen inom konstvetenskap.

Göteborgs universitet

Konst- och bildvetenskap - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Lunds universitet

Konsthistoria och visuella studier - doktorsexamen, hög kvalitet

Stockholms universitet

Konstvetenskap - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Södertörns högskola

Konstvetenskap - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Uppsala universitet

Konstvetenskap - licentiat- och doktorsexamen, hög kvalitet

Utbildningar med det samlade omdömet *hög kvalitet* uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning på forskarnivå. Utbildningar med det samlade omdömet *ifrågasatt kvalitet* uppfyller inte kvalitetskraven för högre utbildning på forskarnivå.

Ärendets hantering

UKÄ har i enlighet med regeringens uppdrag genomfört en nationell utvärdering av utbildningar som leder till licentiat- och doktorsexamen på forskarnivå inom konstvetenskap. I de fall lärosätet ger både licentiat- och doktorsexamen i konstvetenskap har dessa utvärderats som en enhet. Utvärderingen har utgått ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*).

För granskningen av berörda utbildningar har UKÄ efter ett nomineringsförfarande utsett en bedömaregrupp bestående av ämnessakkunniga, doktorandrepresentanter och arbetslivsföreträdare. Bedömarna har inte deltagit i beredning eller bedömning av utbildningar vid lärosäten där de uppgett jäv. En förteckning över bedömare och jävsförhållanden framgår av bilaga 2 i bedömaregruppens yttrande.

De underlag som ligger till grund för bedömningen framgår av bilaga 3 i bedömaregruppens yttrande. Utifrån underlagen har bedömaregruppen redovisat en bedömning med vidhängande motivering av respektive utbildnings kvalitet utifrån nedanstående aspektområden och perspektiv (se bedömaregruppens yttrande, bilaga 1).

Aspektområden:

- miljö, resurser och område
- utformning, genomförande och resultat
- uppföljning, åtgärder och återkoppling

Perspektiv:

- doktoranders perspektiv
- arbetslivets perspektiv
- jämställdhetsperspektiv.

I bedömaregruppens yttrande ges även ett förslag till samlat omdöme för respektive utbildning.

UKÄ har innan detta beslut fattats skickat bedömaregruppens preliminära yttranden till respektive lärosäte på delning, för att korrigera eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. De svar som lärosätena inkom med framgår av bilaga 4. Bedömaregruppen har tagit del av lärosätenas svar, och i de fall där det bedömts vara relevant har ändringar gjorts i yttrandena.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Med utgångspunkt i bedömaregruppens förslag ger UKÄ respektive utbildning det samlade omdömet *hög kvalitet* eller *ifrågasatt kvalitet*. Det samlade omdömet ifrågasatt kvalitet innebär att UKÄ ifrågasätter lärosätets tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom forskarutbildningsämnet och att UKÄ efter uppföljning kommer att ta ställning till om tillstånd att utfärda dessa examina bör dras in. (För närmare information, se *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå*, Universitetskanslersämbetet 2016).

UKÄ:s samlade omdöme för respektive utbildning och lärosäte redovisas i bilaga 1.

Beslut i detta ärende har tagits av generaldirektören Anders Söderholm efter föredragning av utredaren Thomas Öst i närvaro av enhetschefen Lisa Jämtsved Lundmark, avdelningschefen Karin Järplid Linde och strategi- och planeringsansvarige Per Westman samt kommunikationschefen Agneta Rolfer.

Anders Söderholm

Thomas Öst

Kopia till:
Bedömagruppen

Bilaga 1: Samlat omdöme

Göteborgs universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Göteborgs universitet	Konst- och bildvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4081	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.</i></p> <p>Beträffande aspektområdet miljö, resurser och område anser bedömargruppen att doktorandprojekten skulle vinna på att definieras utförligare i termer av hur detta skiljer sig från omgivande ämnen. Utbildningen är i huvudsak tvärdisciplinär, vilket återspeglas i den breda lärarkompetensen. Handedarkompetensen bedöms vara tillräcklig för forskarutbildningen. I och med att doktorandprojekten är så olika tycks dock behovet av kompletterande handledarkompetens vara stort. Antalet antagna doktorander har minskat. Den allmänna studieplanen har därför reviderats så att kursdelen i institutionens forskarutbildningsämnen delvis samordnats, vilket skapar möjlighet för doktoranderna att vara del av en större forskningsmiljö. Detta är en positiv åtgärd som stärker miljön. Kvaliteten i nätverken förefaller vara säkerställd och nätverken stadda i god utveckling. Ett utvecklingsområde är att arbeta för flera externfinansierade forskningsprojekt och ökade kontakter utanför Norden.</p> <p>Inom aspektområdet utformning, genomförande och resultat ser bedömargruppen utvecklingsmöjligheter beträffande hur kursdelen stödjer inhämtandet av breda ämneskunskaper och hur avhandlingsskapitlen kan granskas i en ämnesspecifikt kvalificerad seminarieform. Bedömargruppen ser styrkor i den struktur som det elektroniska systemet för individuella studieplaner skapat, den uppföljning och kompetensutveckling som handledarkollegiets inrättande möjliggjort, de initiativ till kvalitetshöjande åtgärder som doktorandrådet kan ta och det planerade införandet av halvtidsseminarium med extern opponent. Som ett gott exempel vill bedömargruppen framhålla inrättandet av doktorandexaminators funktion.</p> <p>Vad gäller arbetslivets perspektiv ger forskarutbildningen i dagsläget tillfälle till karriärplaneringssamtal mellan handledare och doktorand och det finns inslag som förbereder för framtida verksamhet vid högskola, men utbildningen har i övrigt inga direkt karriärförberedande inslag som gäller arbetslivet utanför högskolevärlden. Detta får därför anses vara ett utvecklingsområde.</p> <p>Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesserna. Samtliga doktorander deltar i institutionens doktorandråd, och doktorandrepresentation finns i nämnder och styrelser. Viceprefekten tar i utvecklingssamtalen emot förslag till åtgärder. Doktorandrådet utser representanter som deltar i antagning, revision av allmän studieplan och kursplaner m.m. och doktorandrådet har även tagit initiativ till kvalitetshöjande åtgärder. Doktoranderna är också representerade vid prefektens beslutsmöten. Den formella organisationen säkerställer ett kontinuerligt doktorandinflytande som kan beskrivas som en systematisk uppföljning.</p> <p>I självvärderingen lyfts kurslitteraturen fram som ett område som reviderats i ett</p>			

jämställdhetsperspektiv. Den ojämna könsfördelningen i doktorandgruppen följer av sammansättningen på grundnivå och avancerad nivå. Ett arbete pågår med målet att låta ett medvetet jämställdhetsperspektiv genomsyra forskarutbildningen i stort.

Vad avser aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling konstaterar bedömargruppen att lärosätet har genomfört och planerar uppföljningar och åtgärder på en ambitiös nivå, vilka berör sådant som är av relevans för flera olika aspekter och perspektiv. Ett utvecklingsområde har utpekats gällande uppföljning av förekomsten av karriärförberedande inslag som gäller arbetslivet utanför högskolevärlden, fastän åtgärder vad avser denna förvisso har vidtagits i mycket till följd av doktoranders egna initiativ.

Lunds universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Lunds universitet	Konsthistoria och visuella studier - doktorsexamen	A-2016-10-4082	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.</i></p> <p>Konstvetenskaplig forskning av flera olika slag ingår i forskarutbildningsämnet, varför dess avgränsning och koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet bedöms vara välmotiverad och adekvat. Den lokala forskarutbildningsmiljön inom forskarutbildningsämnet är dock i minsta laget: fyra tillsvidareanställda disputerade, fyra doktorander och ett antal forskare inom ämnet som är knutna till institutionen. Dock ingår forskarutbildningen i en stor akademisk miljö på institutionen och inom Nationella forskarskolan i historiska studier. Därtill utnyttjar doktorander även möjligheterna att läsa doktorandkurser vid andra lärosäten och får på så vis tillgång till en vidgad akademisk miljö. Pendlandet mellan mångvetenskapliga miljöer samt lokala och nationella inomvetenskapliga sammanhang skapar utmaningar för doktorander och doktorandprojekt att hantera de många olika vetenskapliga förhållningssätt som finns i dessa miljöer, även om detta att konfronteras med skilda vetenskapliga synsätt i sig självt är ett positivt inslag i forskarutbildningen. Att det endast finns en tillsvidareanställd handledare med docentkompetens inom ämnet utgör emellertid en avsevärd begränsning.</p> <p>Den allmänna studieplanen ger stor möjlighet att anpassa kursdelen individuellt. Säkerställandet av att doktoranderna uppfyller målen för kunskapsformen kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet blir i hög utsträckning avhängigt av vilka kurser och kursmoment som doktoranden väljer tillsammans med handledaren, även om institutionens handledarkollegium förvisso reglerar poängsättningen. Måluppfyllelse av färdighet och förmåga säkerställs genom kursexamination samt genomförande av mitt- och slutseminarium som utgör obligatoriska moment. Säkerställandet av doktorandernas intellektuella självständighet sker bland annat genom att doktorander antas med egenformulerade avhandlingsprojekt. För att träna doktoranderna i forskningsetik och vetenskaplig redlighet finns idag inte något särskilt moment inom forskarutbildningen utöver avhandlingsarbetet och valbara kurser som berör detta. Detsamma gäller för vetenskapens roll i samhället.</p> <p>Forskarutbildningen är dock överlag välorganiserad med mestadels genomtänkta procedurer för att säkerställa kvaliteten. Bedömargruppen föreslår att utbildningens kursdel stärks genom att den får en mer uttalad koppling till måluppfyllelse, med valbara och obligatoriska moment syftande till kunskap och förståelse, färdighet och förmåga respektive värderingsförmåga och förhållningssätt i enlighet med examensmålen.</p> <p>Forskarutbildningen i Konsthistoria och visuella studier vid Lunds universitet har en utpräglat akademisk profil i relation till doktorandernas karriärmöjligheter. Utbildningen förbereder doktorander främst för en akademisk karriär. Doktorer går efter examen i hög grad vidare till anställningar inom universitet och högskolor. Om arbetslivet utanför akademien sägs emellertid i princip ingenting i självvärderingen, och bedömargruppen kan konstatera att det finns mycket litet i utbildningen som explicit förbereder doktoranderna för en karriär utanför universitetet. Bedömargruppen anser därför att det föreligger svagheter beträffande förberedelserna för ett föränderligt arbetsliv också utom akademien.</p>			

Doktoranderna kan delta i utvecklingsarbete och beslutsprocesser. Doktoranders inflytande över den egna utbildningen och lärprocesser är god, dock under förutsättning att kontakten med handledare fungerar väl. Ur doktorandperspektiv är det emellertid en svaghet att möjligheterna att byta huvudhandledare i dagsläget är begränsade.

Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande, men ett utvecklingsområde föreligger gällande genusbalansen i handledningsbemanningen. För närvarande är också könsfördelningen bland doktoranderna otillfredsställande (100 procent kvinnor).

Uppföljning, åtgärder och återkoppling i mer systematiska former äger främst rum på institutions-, fakultets- och universitetsnivå, liksom inom Nationella forskarskolan i historiska studier. Någon lika systematisk uppföljning på avdelningsnivå förefaller inte äga rum, utan sker vid handledning och medarbetarsamtal samt även i andra sammanhang. Den individuella studieplanen är viktig för uppföljningen av den enskilda doktorandens arbete och ambitionen är att den ska spela större roll, vilket bedömargruppen ser positivt på. Bedömargruppen ser utvecklingsområden i uppföljningen inom avdelningen av de i den allmänna studieplanen angivna målen inom de tre kunskapsformerna och av jämställdhetsperspektivet.

Stockholms universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Stockholms universitet	Konstvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4083	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.</i></p> <p>Beträffande aspektområdet Miljö, resurser och område vill bedömargruppen betona att avgränsningen av forskarutbildningsämnet framstår som välmotiverad och adekvat. Forskningen vid lärosätet har sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på hög nivå. Personalens kompetens är hög och har sammantaget stor bredd.Handledarresurser och forskarutbildningsmiljö är adekvat och avstämd mot utbildningens utformning och krav. Ett utvecklingsområde som pekas ut i självvärderingen är fortlöpande pedagogisk utbildning för lärare, men bedömargruppens intryck är att detta omhändertas och att handledningskompetensen av allt att döma är tillfredsställande. Systemen för rekrytering, handledning, kompetensutveckling och verksamhetsutveckling framstår likväl som välfungerande.</p> <p>Inom aspektområdet Utformning, genomförande och resultat har frågan om genomströmning behandlats under första måluppfyllelseaspekten och föranleder inga kommentarer. Utformningen av forskarutbildningen är tydlig. Kursdelen syftar till breddad och fördjupad kunskap samt ger möjlighet till ämnesmässig fördjupning och tvärvetenskaplig orientering. En del av kurserna utgörs av färdighetskurser, vilket bedöms som positivt. Sammantaget ger utbildningens utformning och innehåll goda möjligheter att uppfylla målen och säkerställa progressionen genom utbildningen. Den individuella utformningen av utbildningen förbereder doktoranden för framgång i självständigt arbete och förmåga att planera och bedriva forskning inom givna tidsramar. Genom undervisning på grundnivå tränas doktorandens pedagogiska förmåga. Ett utvecklingsområde är deltagandet i högre seminariet.</p> <p>Sett till arbetslivets perspektiv ger utbildningen vissa inblickar men kan utvecklas, t.ex. genom en planmässig karriär- och yrkesplanering i samverkan med externa kulturinstitutioner. Systematisk uppföljning och säkerställande av att forskarutbildningen är användbar och förbereder för arbetslivet kan därför betraktas som ett utvecklingsområde. De disputerade har ändå lyckats etablera sig utanför högskolevärlden i relativt hög utsträckning.</p> <p>Beträffande doktoranders perspektiv vill bedömargruppen betona att utbildningen planeras i samverkan med doktoranderna, på så vis att den terminsvisa planeringen diskuteras gemensamt och att doktoranderna deltar i beslutande organ och i planeringen av gemensamma verksamheter. Doktoranderna arbetar institutionsövergripande i ett doktorandråd, som representerar alla doktorander. Doktoranderna har därmed möjligheter att aktivt ta del i utformningen och utvecklingen av utbildningen. Årliga medarbetarsamtal genomförs med alla doktorander. Doktoranderna deltar även i utvärderingar av arbetsmiljön (senast 2016) och i uppföljningar av dessa.</p> <p>Inom institutionen för kultur och estetik finns tillgång till nya och breda nätverk och seminarier som främjar jämställdhet i utbildningens utformning och genomförande, vilket är tillfredsställande. Jämställdhetsperspektivets implementering i rekryteringen av personal är att betrakta som ett</p>			

utvecklingsområde.

Flera instrument för uppföljning har utvecklats och förbättrats inom forskarutbildningen de senaste åren. Framförallt gäller det kontroll och uppföljning av måluppfyllelse och progression i de fem stegen 1) individuell handledning, 2) planering i individuell studieplan, 3) årlig uppföljning av individuell studieplan i handledarkollegiet, 4) särskilda åtgärder vid behov och 5) en granskningsrutin inför disputation. Hit hör också uppdateringen av mallen för individuell studieplan. Uppföljning, åtgärder och återkoppling är dock fortfarande ett utvecklingsområde inom vissa delar av forskarutbildningen. Detta gäller exempelvis uppföljning av att lärande-/examensmålen i den allmänna studieplanen uppfylls, vilket kan ske med individuell studieplan som primärt verktyg, samt uppföljning och åtgärder inom framförallt arbetslivs- och jämställdhetsperspektiven. Rutinen för granskning inför beslut om disputation kan framhållas som föredömlig för forskarutbildningen inom ämnet.

Södertörns högskola

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Södertörns högskola	Konstvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4084	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.</i></p> <p>Inom aspektområdet miljö, resurser och område, uppvisar forskningen vid lärosätet en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på hög nivå. Personalens kompetensnivå är hög.Handledarresurser och forskarutbildningsmiljö svarar väl mot utbildningens behov. Forskarutbildningsmiljön, utbildningen och handledarnas kompetens utvärderas kontinuerligt. Vad gäller aspekten forskarutbildningsämne föreslår bedömargruppen att det i den allmänna studieplanen förtydligas att ämnets koppling till området Kritisk kulturteori inte innebär någon avgränsning.</p> <p>Med avseende på utformning, genomförande och resultat framstår forskarutbildningen som genomtänkt, tydlig och med en klar inriktning mot examensmålen. Bedömargruppen vill särskilt lyfta det goda exemplet med mindre kurser som tränar färdigheter och förmågor. Vad gäller aspekten kunskap och förståelse ser emellertid bedömargruppen ett utvecklingsområde när det gäller att ytterligare stärka målet bred kunskap inom forskarutbildningsämnet.</p> <p>Forskarutbildningen ger genom sitt innehåll, utformning och genomförande god förberedelse såväl för en akademisk karriär som för verksamhet inom konstlivet och kultursektorn. Bedömargruppen vill lyfta fram forskningens kopplingar till det samtida konstlivets praktiker som ett värdefullt inslag.</p> <p>Doktoranderna är representerade i beslutande organ och deltar i planeringen av forskarutbildningen. Det förekommer ett aktivt och reflekterat arbete för att stärka doktoranders fysiska och psykosociala arbetsmiljö.</p> <p>Jämställdhetsperspektivet integreras i utformningen och genomförandet av utbildningen samt i handledningen. Könsfördelningen inom doktorandgruppen och handledarkollegiet är tillfredsställande.</p> <p>Forskarutbildningsämnet, området och lärosätet har höga ambitioner avseende uppföljning, åtgärder och återkoppling, men den bild som ges i underlagen är något överskådlig. På flera områden gör det faktum att forskarutbildningen i konstvetenskap är så pass ny att former för uppföljning inte har hunnit prövas. Uppföljning, åtgärder och återkoppling är därmed av naturliga skäl ett utvecklingsområde – främst avseende uppföljning rörande arbetslivets perspektiv och jämställdhetsperspektivet – men trots det bedöms aspektområdet sammantaget vara tillfredsställande.</p>			

Uppsala universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr	Samlat omdöme
Uppsala universitet	Konstvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4086	Hög kvalitet
<p>Universitetskanslersämbetet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. <i>Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.</i></p> <p>Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Bedömargruppens allmänna intryck är att doktoranderna har goda möjligheter att skaffa sig en bred forskarutbildning av hög kvalitet. Den ämnesspecifika kursdelen är ett utvecklingsområde så till vida att fler egna forskarutbildningskurser skulle kunna bidra till ett än bättre säkerställande av kunskapsmålen. Det högre seminariet säkerställer doktorandernas progression framför allt vad avser det egna avhandlingsarbetet. Doktorandernas prestationer och progression med avseende på examensmålen följs upp vid flera tillfällen under forskarutbildningens gång, vilket ger ett tillräckligt stöd för individuella doktorander i att nå måluppfyllelse.</p> <p>Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Bedömargruppen kan konstatera att doktoranderna tränas på olika sätt i att planera och bedriva forskning, fortlöpande under hela utbildningen. Doktoranderna uppmuntras också till att delta i forskarsamhället genom konferensmedverkan och genom att författa vetenskapliga artiklar.</p> <p>Bedömargruppens intryck är att doktorandernas utbildning innehåller en god orientering om olika yrkesroller samt möjligheter till vetenskaplig publicering och konferensdeltagande. Någon systematisk uppföljning av detta görs inte, men alumners erfarenheter tas tillvara genom informella kontakter. Doktoranderna förbereds väl för en akademisk karriär, men förberedelsen för en karriär utanför akademien är inte fullt lika väl utvecklad. Bedömargruppen vill här likväl lyfta fram möjligheterna att göra praktik genom verksamhetsförlagd utbildning som ett gott exempel. Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.</p> <p>Den samlade bedömningen är att doktoranderna bereds goda möjligheter att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser. Beträffande doktorandernas arbetsmiljö vill bedömargruppen framhålla betydelsen av att institutionstjänstgöring och forskarutbildningen särskiljs för att i görligaste mån motverka eventuell stress och andra psykosociala problem. Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.</p> <p>I självvärderingen anges att ett jämställdhetsperspektiv ingår i uppföljningen av den individuella studieplanen, men det framgår inte hur integrerandet av ett jämställdhetsperspektiv i forskarutbildningen i sig självt följs upp, eller vilka eventuella åtgärder som sätts in exempelvis i samband med den individuella studieplanens uppföljning. Bedömargruppen vill emellertid lyfta fram att det, sett ur ett jämställdhetsperspektiv, finns goda exempel vid institutionen bland annat i form av dess arbete för att ta hänsyn till och underlätta situationen vid familjebildning bland annat genom prolongation. Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.</p> <p>Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande trots några mindre invändningar. Doktorandernas progression följs upp vid flera tillfällen under</p>			

forskarutbildningens gång, framför allt i samband med avstämningar av de individuella studieplanerna. Mer systematiska alumnundersökningar i institutionens egen regi vore önskvärda och uppföljningen av alumner är att betrakta som ett utvecklingsområde. Bedömagruppen vill framhålla som ett gott exempel de kvalitetsutvecklande åtgärder gällande forskningsetik och vetenskaplig redlighet som vidtagits till följd av uppföljningar av forskarutbildningen.